

REHERIT

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЛЬВОВА: знати, щоб планувати

Презентація результатів соціологічних досліджень в рамках проекту
«ReHerit: Спільна відповідальність за спільну спадщину»

Центр розвитку туризму
20 травня 2019 р.

Про проект ReHERIT_____	3
Експертне середовище Львова_____	5
Методологія_____	6
Основні висновки_____	7
Рекомендації_____	19
Опитування населення Львова_____	22
Методологія_____	23
Основні висновки_____	24
Рекомендації_____	39

ReHERIT — проект переосмислення, актуалізації та розвитку потенціалу культурної спадщини Умані та Львова разом з іншими містами України.

Мета проекту:

- Робота з культурною спадщиною для економічного, туристичного, культурного та освітнього розвитку Умані, Львова та низки міст України.
- Налагодження комунікації між органами влади, громадськими організаціями та ініціативами, що працюють з культурною спадщиною.

Культурна спадщина Умані: знати, щоб розуміти

Дослідження проведені «Центром міської історії Центрально-Східної Європи» у співпраці з Українським центром вивчення громадської думки «Соціоінформ» та є частиною проекту ReHERIT.

Алла Марченко – дослідниця в проекті ReHERIT, докторантка на Ph.D. програмі Інституту філософії та соціології Польської Академії наук (Варшава).

Центр міської історії Центрально-Східної Європи

**СПІЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА СПІЛЬНУ СПАДЩИНУ:
експертне середовище Львова**

Метод дослідження:

Фокус-групи з експерт(к)ами, які працюють зі спадщиною

Вибірка

- 1 ФГ з вчителями (-ками) шкіл, які працюють з історією міста (6 осіб)
- 1 ФГ з гідями, які працюють/планують працювати з культурною спадщиною (6 осіб)
- 1 ФГ з працівниками (-цями) музеїв (8 осіб)
- 2 ФГ з представниками (-цями) влади і активіст(к)ами спадщини (13 осіб)

Географія і терміни дослідження:

Львів, 06-21 листопада 2018 року

Історія міста, події

Минуле жителів міста
(часто замовчувана історія)

Сучасність як джерело
творення спадщини для
нащадків

Знання і система цінностей

Спадщина – це те, що робить із нас людину, те, ким ми є. Щоб бути людиною - треба розуміти на чому ти стоїш. Щоб любити країну і себе – треба відчувати зв'язок з минулим, щоб краще розуміти все, що відбувається. Музеї

- Найбільша увага – до місць і сюжетів, пов’язаних із україно-польською спадщиною.
- Сприйняття спадщини до початку ХХ ст. як об’єднавчої та безконфліктної, основні конфлікти – у ХХ ст.

Місця та сюжети спільної спадщини: перші асоціації

Перша експертна асоціація з місцем спільної спадщини – Личаківський цвинтар.

По-друге, релігійні споруди як такі, що ілюструють співпрацю етнічних і релігійних спільнот (Успенська церква, Вірменський собор, каплиця Боїмів).

Місця та сюжети спільної спадщини: позитивні кейси

Площа Ринок

Високий замок

Ратуша

Місця та сюжети спільної спадщини:
проблемні / неоднозначні кейси

Пам'ятник Степану Бандері

Пам'ятники ЗУНР

Місця та сюжети спільної спадщини: проблемні / неоднозначні кейси

Люди, які прийшли сюди, і пролили свою кров, також були українцями. І ми можемо розрізнити війська НКВС, які катували українців, але війська Червоної Армії склалися зі звичайних українських жителів, які вигнали звідси нацистів., Гіди

Місця та сюжети спільної спадщини:
проблемні / неоднозначні кейси

Пам'ятник жертвам Голокосту

Високий замок

Місця та сюжети спільної спадщини:
проблемні / неоднозначні кейси

Меморіал Орлят

Леви з меморіалу Орлят

Місця та сюжети спільної спадщини:
кейси під загрозою знищення

REHERIT

Єврейський цвинтар

Цитадель

Янівський концтабір

- Комерціалізація спадщини
- Використання спадщини у боротьбі політиків
- Незручність радянської та невидимість єврейської спадщини
- Залученість лише вузького прошарку інтелектуалів до дискусій

Запити окремих груп експертів у роботі зі спільною спадщиною

- **Вчителі:** інституційна підтримка
- **Музейні працівники:** вкладення ресурсу в людський капітал і матеріальну базу музеїв
- **Представники НДО/влади:** важливість уникнення загрози правам українців на місто і його культуру

Принципи об'єднаного дискурсу для вирішення проблем

REHERIT

Зміщення акценту з минулого на майбутнє

Акцент на тому, що переслідування велись не націями, а індивідами

Інформування про спільну спадщину, творення громадського діалогу

Фахове модерування суспільної дискусії

Міжнаціональне особисте спілкування

- Вихід тем спільної культурної спадщини до ширших прошарків населення
- Нові моделі репрезентації спільної спадщини.
Цінності взаєморозуміння

- Заходи, які сприяють «проживанню», емоційному зануренню в історію
- Дискусійні клуби як частина освітнього процесу
- Альтернативні меморіальні практики «спільного»
- Популяризація в медіа ідей про спільну спадщину як співпрацю сьогодення, а не про минуле

- Тренінги/лекції для журналістів
- Демонстрація в роботі всіх експертних кіл та ЗМІ успішних кейсів
- «Спадщина – не тільки для туристів»
- Ігрові методи в складних темах спільної спадщини: у школі, музеї, на екскурсії
- Музейні експозиції на проблемні теми: різні спільноти, незалежне кураторство

**СПІЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА СПІЛЬНУ СПАДЩИНУ:
опитування населення Львова**

Аудиторія:

Населення Львова від 18 років і старші

Метод:

Стандартизоване інтерв'ю "обличчям до обличчя" в оселі респондента

Обсяг вибіркової сукупності

800 респондентів

Вибірка квотна, репрезентативна за віком та статтю
(охоплює пропорційно усі адміністративні райони Львова)

Помилка репрезентативності:

Похибка репрезентативності вибірки з довірчою ймовірністю 0,954
(без врахування дизайн-ефекту) не перевищує:

3,5% для показників близьких до 50%

3% - для показників близьких до 25% або 75%

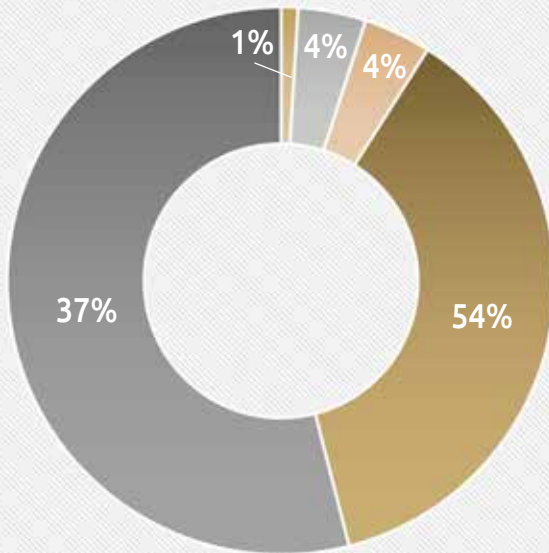
2,1% - для показників близьких до 10% або 90%

1,5% - для показників близьких до 5% або 95%

0,7% - для показників близьких до 1% або 99%

Терміни дослідження

1-20 листопада 2018 року

За результатами опитування, 54% дорослого населення сучасного Львова, є корінними львів'ян(к)ами.

Серед тих, хто приїхав жити до Львова за останні 5 років, переважає молодь до 29 років – 62%.

■ Народився, проживає від народження   ■ Більше 10 років   ■ 5-10 років   ■ 1-5 років   ■ Менше року

РІВЕНЬ ЗАЦІКАВЛЕННЯ ІСТОРІЄЮ ЛЬВОВА

(оцінка за шкалою від 1 до 5, де 1-зовсім не цікавить, а 5 – дуже цікавить)

Проживають у Львові менш як 5 років

5-10 років

Більше 10 років

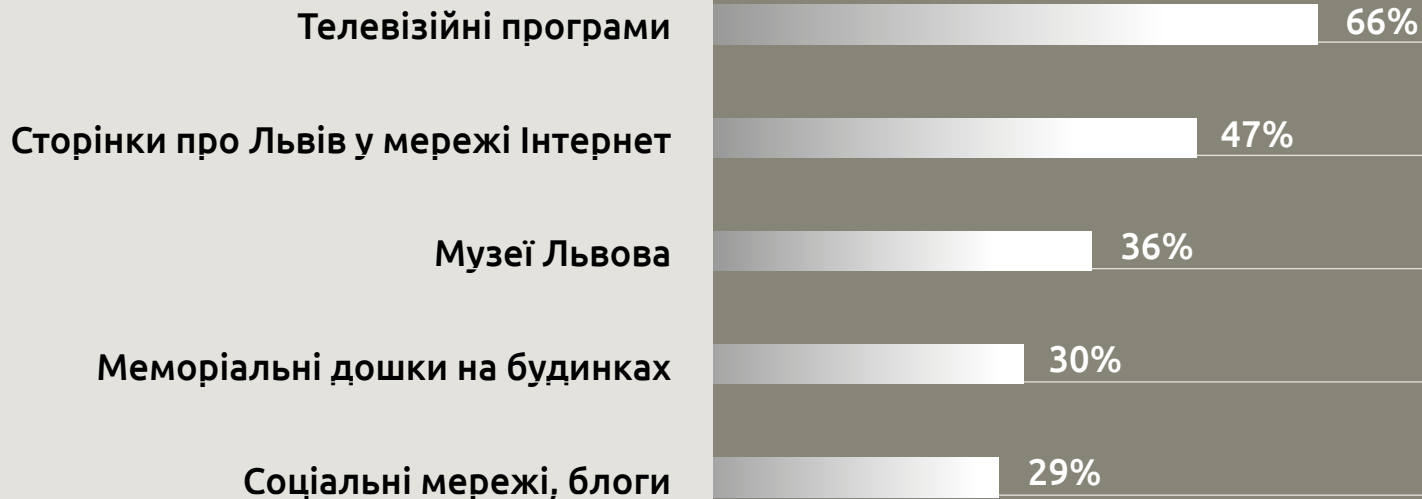
Корінний мешканець

78%
зацікавлені
історією Львова

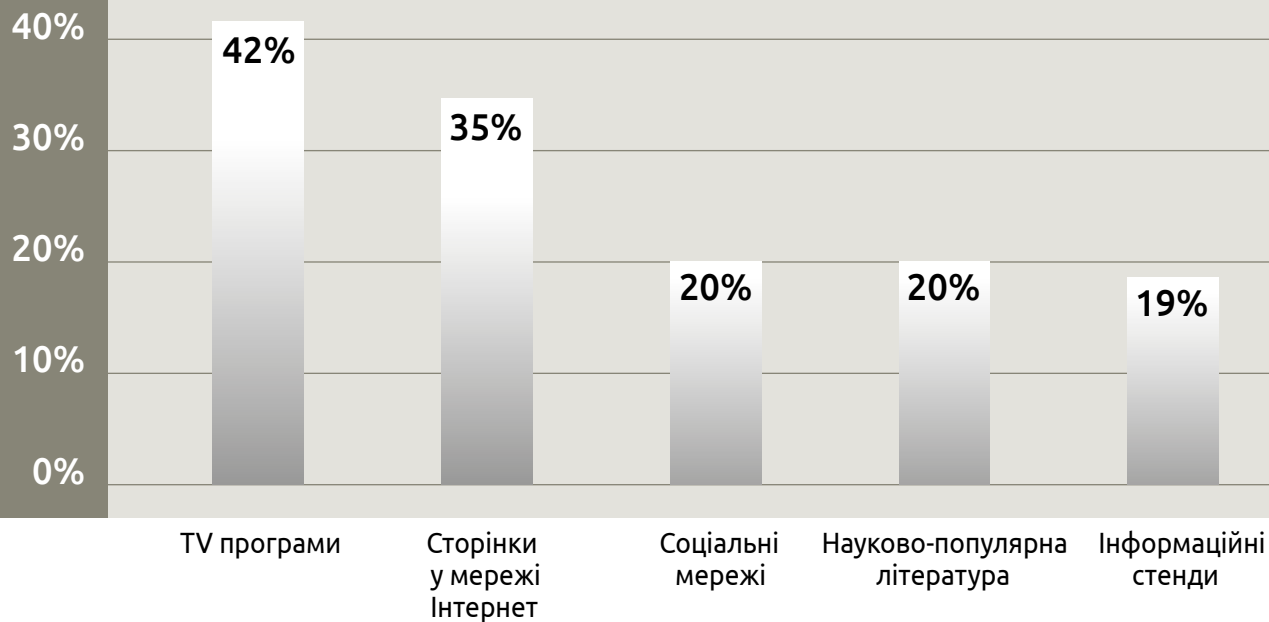
Існує залежність між рівнем зацікавленості історією та освітою респондентів.

Частіше цікавляться історією жінки (оцінка 4,25 проти 4,09 у чоловіків), та люди старші за 40 років (4,25 проти 4,07 у молодших респондентів).

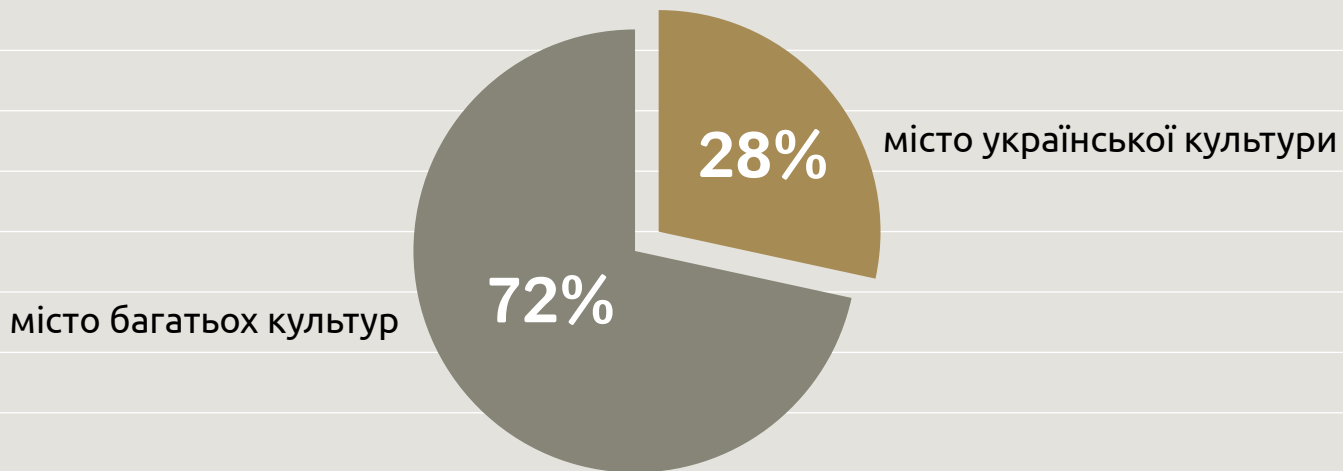
ТОП 5 джерел інформації про історію Львова

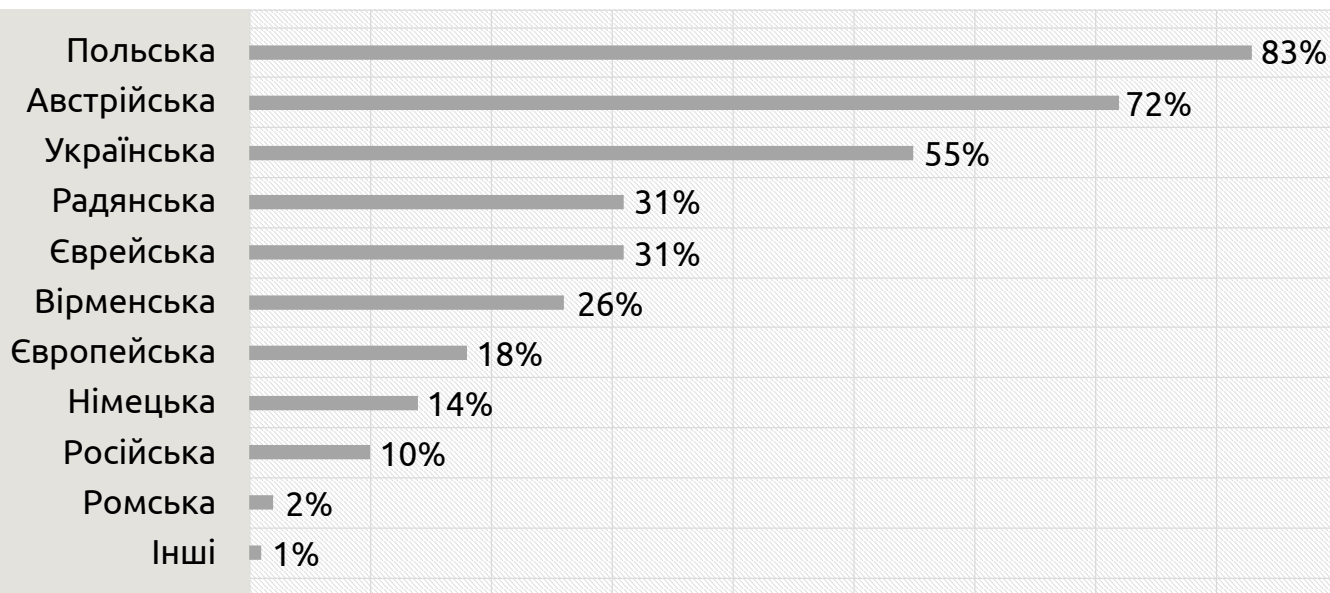
ТОП 5 бажаних джерел інформації про історію Львова

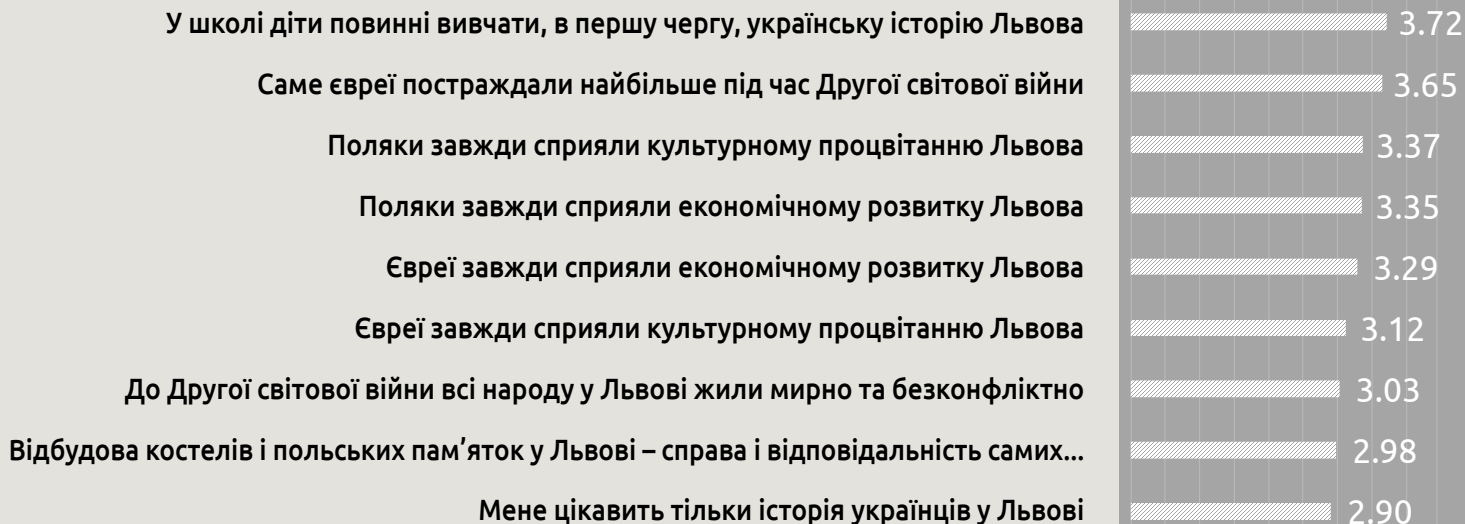
Львів – це місто...

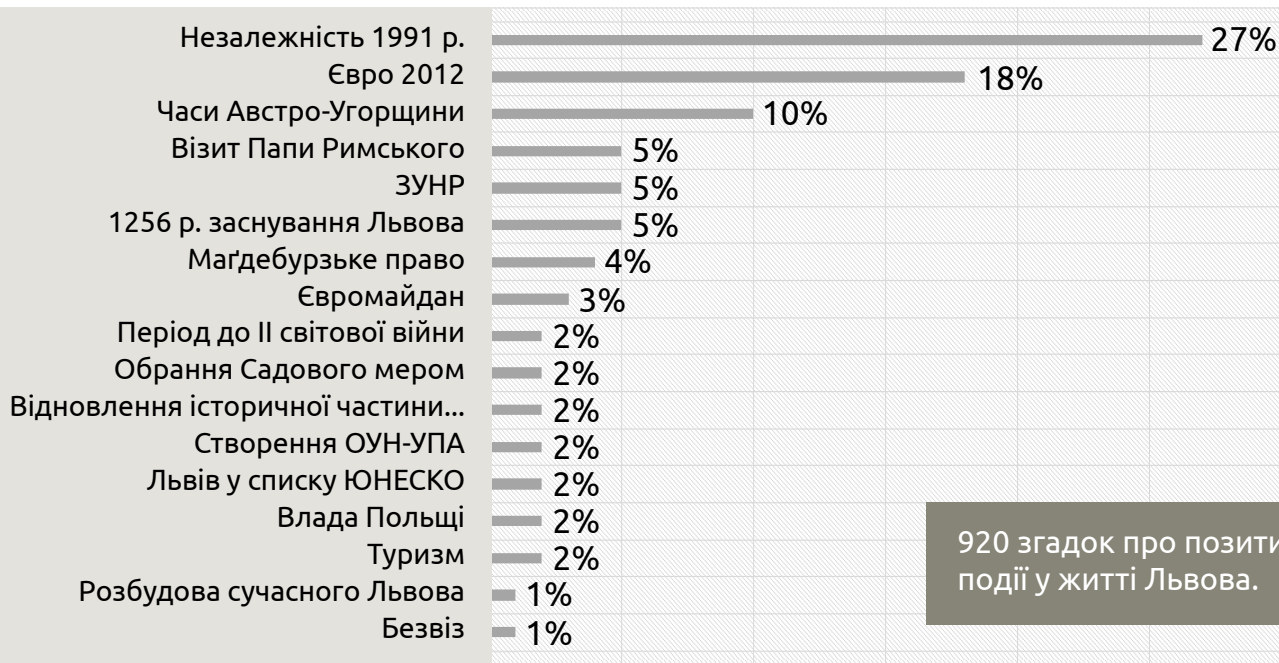
Культури, які найбільше вплинули на спадщину Львова

(за шкалою від 1 до 5, де 1 – зовсім не згоден, а 5 – цілком згоден)

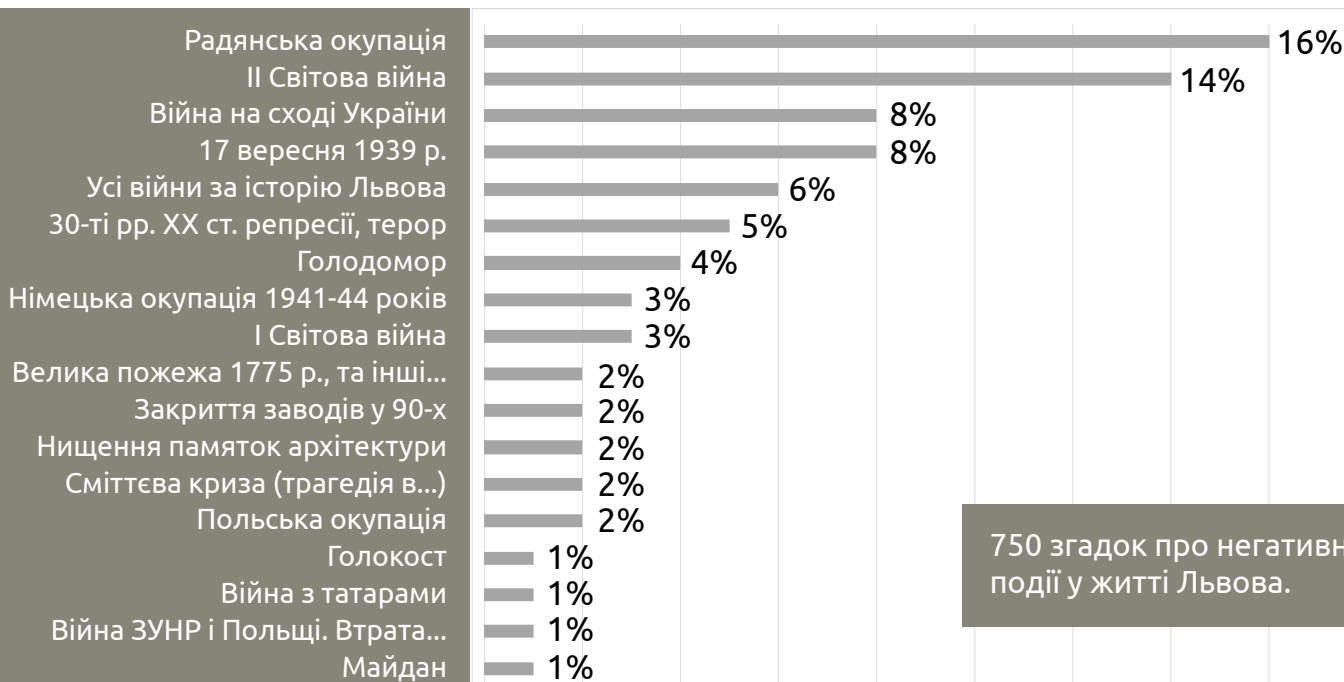

Як Ви гадаєте, які події в історії найбільш позитивно вплинули на місто?*, % респондентів

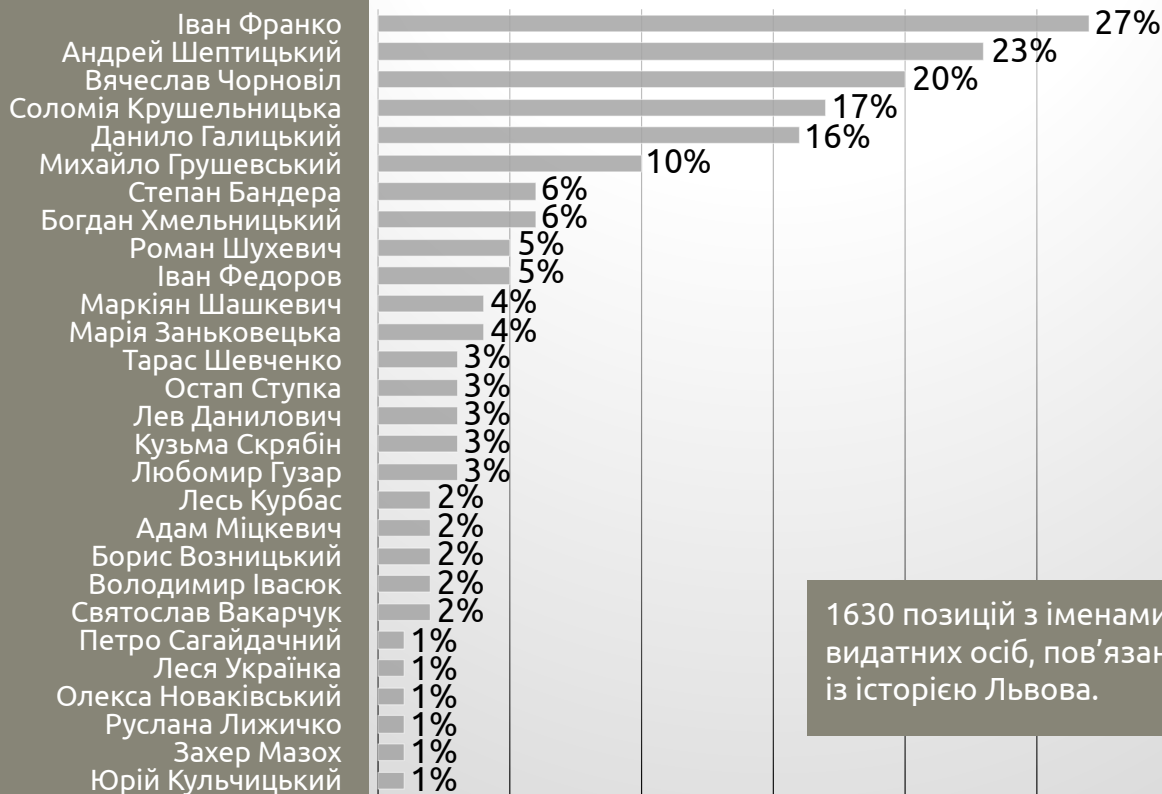
* Тут і далі по кожній альтернативі наведено % стосовно загальної кількості респондентів.

Як Ви гадаєте, які події в історії найбільш негативно вплинули на місто?, %

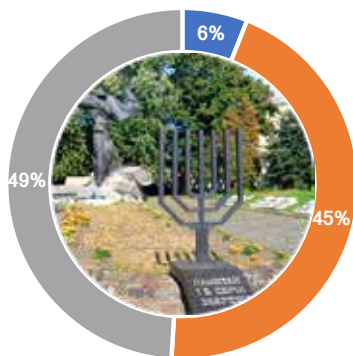

Видатні особи, пов'язані з історією Умані

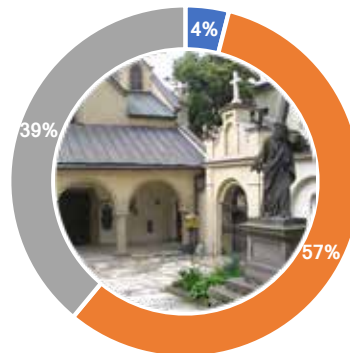

1630 позицій з іменами видатних осіб, пов'язаних із історією Львова.

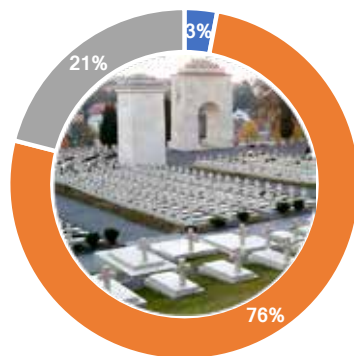
Пам'ятник Львівському гетто

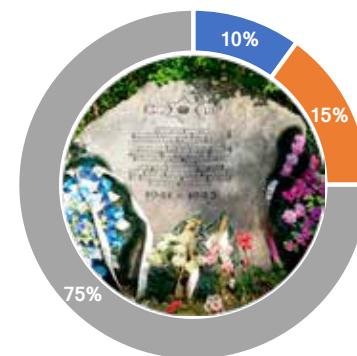
Вірменський дворик

Меморіал Орлят

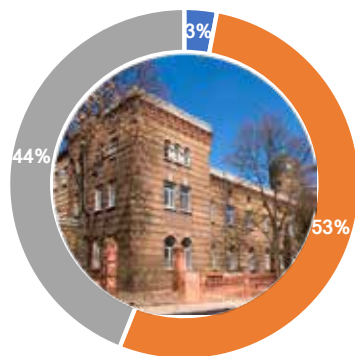

Пам'ятник жертвам Янівського концтабору

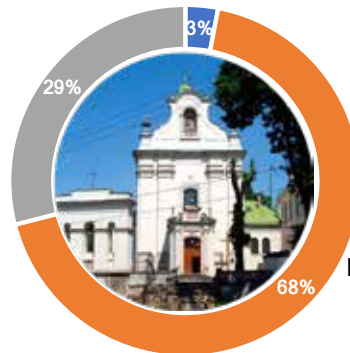

■ знаю   ■ не знаю, але хочу знати   ■ не знаю

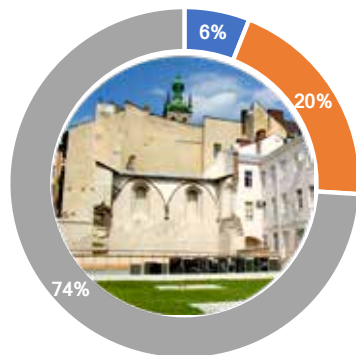
Шпиталь на Рапопорта

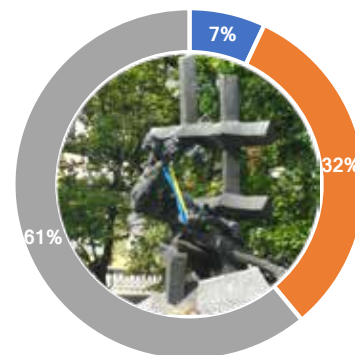
Костел св. Антонія

Простір синагог

Пам'ятник жертвам комуністичних репресій

■ знаю   ■ не знаю, але хочу знати   ■ не знаю

33% Парки
(Стрийський, Погулянка та ін.)

19% Площа Ринок

16% Центр (старий Львів)

ТОП-5 улюблених
місць львів'ян(-ок)

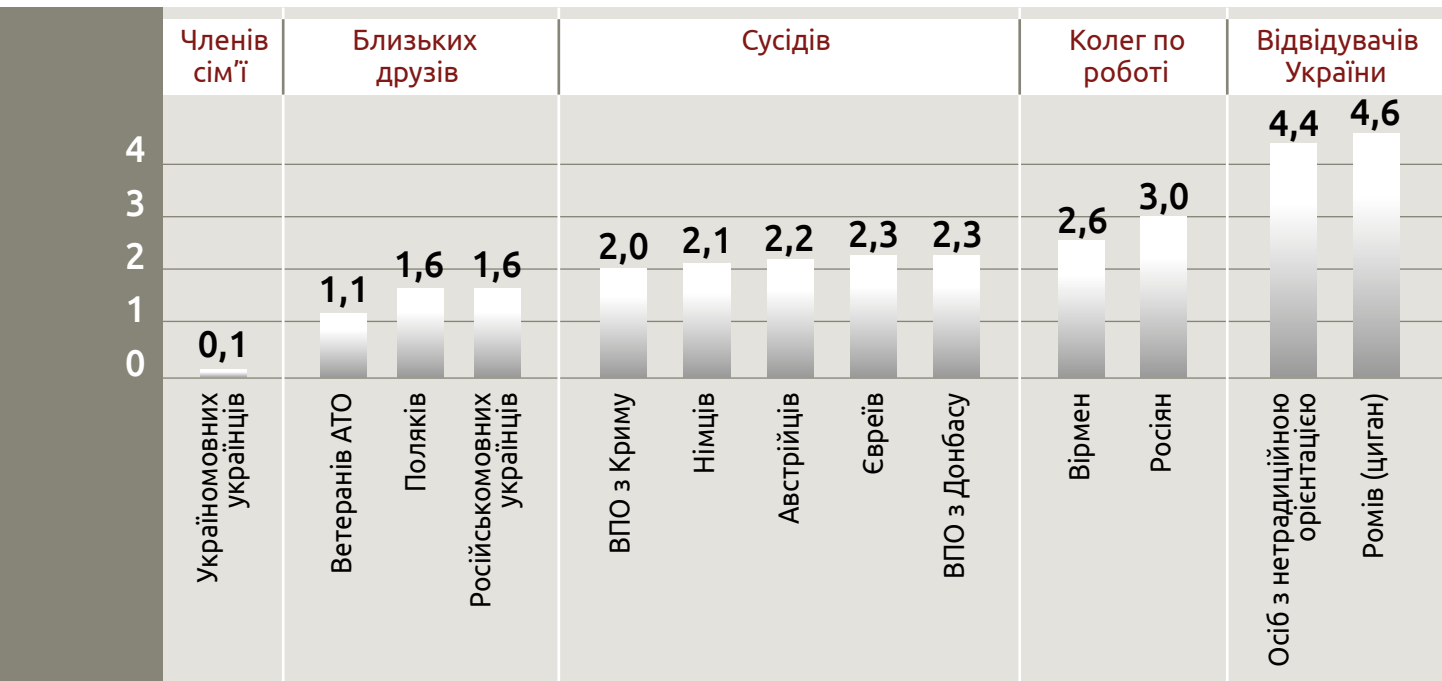

11% Високий замок

6% Культурно- мистецькі
заклади

Готовність допустити представників різних груп у якості...

Відповідальні за підтримку в належному стані місць-пам'яток про етнічні меншини

- Робота з незнанням та упередженнями – в улюблених місцях львів'ян/-ок
- Розробка нових екскурсійних та дискусійних програм з включенням маловідомих і проблемних об'єктів спільної спадщини
- Створення спільних меморіальних проектів (не винятково про певну групу)
- Залучення львів'ян/-ок до спільного збереження та творення культурної спадщини

Дякуємо за увагу:

www.reherit.org.ua – портал культурної спадщини

Facebook – ReHERIT

reherit@gmail.com

Тел: 067-650-20-63

Алла Марченко

alla.marchenko82@gmail.com

«Соціоінформ»

socioinform@gmail.com